didaskalia
gazeta teatralna

Z numeru: **Didaskalia 187/188**
Data wydania: czerwiec – sierpień 2025
Źródło: https://didaskalia.pl/pl/artykul/noty-o-ksiazkach-23

/ TEATR W KSIĄŻKACH

# Noty o książkach

## Martyna Wawrzyniak, *Dramaturgia kryzysu*, Akademia Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie, Kraków 2024

Czy teatr nadal należy do reżyserów? Kim jest tajemniczy „dramaturg”? Jaką funkcje pełni i czy jest „nad”, czy „pod” reżyserem? Choć sytuacja dramaturgii na przestrzeni lat uległa poprawie, to problemy takie jak prawa autorskie, uwzględnienie nazwiska na plakacie, wynagrodzenia, status zatrudnienia i płac są nadal aktualne. *Dramaturgia kryzysu* to zbiór rozmów z praktykami i praktyczkami dramaturgii, w których podejmują oni te kwestie wprost, a także opowiadają o swoich początkach, rozwoju i nadziejach na przyszłość. Książkę tworzą rozmowy przeprowadzone przez Martynę Wawrzyniak z Igą Gańczarczyk, Michałem Kmiecikiem, Agnieszką Jakimiak, Szymonem Adamczakiem, Darią Kubisiak, Martą Keil, Mateuszem Pakułą, Pawłem Sablikiem, Patrycją Kowańską, Romanem Pawłowskim, Hubertem Sulimą i Jolantą Janiczak oraz osobno rozmowa Martyny

Wawrzyniak, Zuzanny Berendt i Patrycji Kowańskiej. Choć każda z tych osób zaczynała ze zgoła innej pozycji – jedne pamiętają początki kierunku dramaturgii w krakowskiej jeszcze PWST, inne zaczynały od pisania dramatów albo trafiły do zawodu „z przypadku", to pewne elementy się powtarzają. Często przewija się określenie „wentyl bezpieczeństwa" w kontekście nieokreślonego statusu zakresu obowiązków dramaturgicznych w procesie produkcji spektaklu, problemem jest rosnąca liczba absolwentów, która zwiększa konkurencyjność, w teatrach instytucjonalnych panuje nadprodukcja spektakli. Wiele osób mówi o presji czasowej i wypaleniu zawodowym. Wszyscy mówią o potrzebie zmiany systemowej, uregulowaniu warunków pracy, płacy, utworzeniu stałych działów dramaturgicznych czy większej jawności naborów do konkursów.

Innym problemem jest specyfika teatrów w Polsce, w których dominuje model repertuarowy ograniczający działalność i swobodę dramaturgów. Więcej zamówień dotyczy adaptacji literatury niż tekstów autorskich, co z kolei przekłada się na problemy związane z widzialnością pracy dramaturgicznej i sprowadzania jej do przygotowania tekstu na próby. Wiąże się to z nadal dominującą pozycją reżysera w polskiej kulturze teatralnej.

Rozmówcy zauważają, że kiedyś sytuacja była zdecydowanie gorsza pod względem widzialności czy finansowym, jednak wciąż doskwiera brak rozwiązań prawnych i instytucjonalnych. Stąd też tytuł książki: *Dramaturgia kryzysu* – niepewność finansowa, zawodowa, potrzeba nowatorskich rozwiązań zderzona z konserwatywnymi strukturami instytucji teatralnych, tęsknota za większą sprawczością dramaturgów, inicjowaniem projektów artystycznych. Książka stanowi zmapowanie i uwidocznienie różnych doświadczeń, smutków i nadziei związanych z pracą dramaturgiczną. Ciekawym elementem jest podręczna biblioteczka dramaturgiczna

umieszczona na końcu książki, stanowiąca zbiór tekstów o dramaturgii, sposobach pracy, ideach, jak również propozycje scenariusza do rozmowy o dramaturgii. Książkę kończy rozmowa autorek, w której stawiają tezę, że kryzys jest po prostu kondycją polskiego teatru. Trudno nie zgodzić się z Zuzanną Berendt (i jej zdziwieniem), że pomimo tych warunków pracy, wciąż nowe osoby chcą i mają siły by ten zawód wykonywać.

*Dramaturgia kryzysu* to ważna publikacja, bo choć wszyscy wypowiadający się w niej mają inne punkty wejścia do zawodu i sposoby pracy, zderzali się z innymi ścianami i odmiennie widzą szanse na swój rozwój, to łączy je doświadczenie kryzysu. I konieczność wypracowania metod radzenia sobie z nim.

Szymon Golec

---

**Źródło:** *https://didaskalia.pl/artykul/noty-o-ksiazkach-23*